

BUNDELING VAN 26 WETTEN WERPT SCHADUW VOORUIT: Nu al aan de slag met de Omgevingswet

BEELD: SANDER VAN DER TORREN

Met de invoering van de Omgevingswet in (streefdatum) 2021, worden 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur gebundeld in één wet. Een gigantische operatie die al enige jaren loopt en waar ondernemers nog niet veel mee te maken hadden. Maar dat is veranderd. Het is voor ondernemers inmiddels van wezenlijk belang niet alleen te weten dat de Omgevingswet eraan komt, maar juist te anticiperen op de veranderingen die de wet met zich zal brengen.

“Bij het nadenken over de toekomst van hun bedrijf is de Omgevingswet nu al een factor van belang voor ondernemers. Het kan bijvoorbeeld verstandig zijn een geplande nieuwbouw naar voren te halen, zodat je niet onder het regime van de nieuwe wet komt te vallen”, stelt Derk Jan Meijer, beleidssecretaris Ruimtelijke Ontwikkeling Koninklijke Metaalunie. Ernst Plambeck, adviseur bestuursrecht Metaalunie constateert dat gemeenten nu al bezig zijn met het ontwikkelen van omgevings-

visies en kijken of ze een omgevingsplan kunnen gaan schrijven. “Het is daarom nu al belangrijk dat een gemeente weet wat je als bedrijf waar doet. Een bedrijf moet op de hoogte zijn en blijven van de gemeentelijke plannen. Plannen die ook betrekking kunnen hebben op jouw bedrijf of op het bedrijventerrein waar je gevestigd bent”, zegt Plambeck. De voornaamste boodschap die beiden dan ook uitdragen is: ‘de Omgevingswet negeren is vanaf nu geen optie meer’.

Waarom is de Omgevingswet zo belangrijk voor elke ondernemer?

Plambeck: “De Omgevingswet bepaalt waar jouw bedrijf mag zitten en wat je op die plek mag doen en onder welke voorwaarden. Maar het regelt dus ook wat jouw burens mogen doen. Sterker nog: het ordent waar mag wat gebeuren in heel Nederland.”

Meijer: “Metaalbedrijven hebben een zekere omgevingsruimte nodig waardoor dat van groot belang is. Het type bedrijvigheid van het MKB-metaal is daar inherent aan. Het is uitermate belangrijk voor het lokale en regionale omgevingsklimaat.”

Samen wissels omzetten

De Omgevingswet dendert als een sneltrein op volle vaart. Het beste wat in de lobby gedaan wordt, is volgens Derk Jan Meijer kijkend naar de belangen van het mkb, wissels omzetten zodat de richting waarin de trein rijdt wordt aangepast. Een succesvol voorbeeld daarvan is het van tafel krijgen van het advies van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur dat private partijen als projectontwikkelaars kunnen onteigenen. Dit blijft voorbehouden aan gemeenten.

Meijer: “Met de stelselwijziging veranderen ook definities. Hoe worden regels, vergunningen, eisen en termen straks uitgelegd door handhavers? Je loopt het risico dat een handhaver iets anders leest en uitlegt dan dat nu het geval is, zodat een bedrijf ineens iets anders moet doen. Een belangrijk lobbypunt is dan ook dat klip en klaar moet zijn dat op moment van invoering van de wet bedrijven in principe niets hoeven te doen als in de omgeving en bij bedrijven niets wijzigt. Om iets voor elkaar te krijgen moet de regiobby wel optimaal functioneren.”

Derk Jan Meijer (links) en Ernst Plambeck: Omgevingswet komt eraan, mis de trein niet!

Wat is het achterliggende overheidsmotto van deze wet?

Plambeck: "Eenvoudig, beter en flexibeler."

Meijer: "Dat klinkt goed, maar het is nog maar zeer de vraag of dat bereikt wordt. Tegenover flexibiliteit staat rechtszekerheid: als de projectontwikkelaar van woningen meer flexibiliteit krijgt ten behoeve van woningbouw, kan dit voor het naburig (metaal)bedrijf zeer ten koste gaan van de rechtszekerheid van gedane bedrijfsinvesteringen. En dat willen we uiteraard niet."

Is het goed nieuws voor de bedrijven?

Meijer: "Dat zal ook nog moeten blijken en dat komt omdat gemeenten meer bevoegdheden krijgen. Ik vraag me af of ze de bedrijven ter wille zijn of dat ze andere belangen zwaarder laten wegen."

Plambeck: "En dat verschilt per gemeente. Daarom is het van belang dat ondernemers de krachten bundelen om ervoor te zorgen dat de gemeente de belangen van bedrijven niet laat ondersneeuwen. Uiteindelijk is dat ook vanwege de verdienkracht van die bedrijven in het belang van de gemeente zelf. Participatie is het uitgangspunt. Als je als ondernemer daar niet vroeg genoeg bij aanhaakt, is het in veel gevallen al een gelopen race."

Wat kan er misgaan voor bedrijven?

Meijer: "Een gemeente kan bijvoorbeeld met de grote woningnood als leidraad, te veel woningen te dicht bij bedrijven plannen waardoor het bedrijf op slot komt. Het bedrijf kan milieueisen niet meer naleven en heeft geen uitbreidings-

en wijzigingsruimte meer Kortom: het is ten dode opgeschreven. Uitrookbeleid noem ik dat."

Maar dat speelt al jaren. Maakt de Omgevingswet dat voor gemeenten makkelijker?

Plambeck: "Ja, want ze krijgen nu veel meer bevoegdheden om lokaal bijvoorbeeld te kijken hoeveel geluidsräume een bedrijf specifiek nodig heeft. Dat is nu algemeen op rijksniveau vastgelegd. Het kan in sommige gevallen gunstiger worden, maar ook ongunstiger. Ondernemers moeten alert zijn op hoe dat uit gaat pakken in hun gemeente."

'Metaalbedrijven hebben omgevingsruimte nodig'

Meijer: "Metaalunie en andere brancheorganisaties hebben voor elkaar gekregen dat de algemene geluidseisen die in de Omgevingswet komen, geen aanscherping zijn van bestaande eisen. Maar gemeenten hebben wel de mogelijkheid om zelf extra eisen te gaan stellen. Ze kunnen dan aan allerlei hendels trekken met alle gevolgen van dien. Dit voorkomen begint bij een sterke regionale of lokale lobby."

Zijn er ook verbeteringen te melden buiten het ineenschuiven van een heleboel afzonderlijke wetten?

Plambeck: "Op het moment dat een bedrijf naar een nieuwe locatie wil of een uitbreiding gaat realiseren en de gemeente aan jouw kant staat, dan zou dat in theorie makkelijker te regelen moeten

Gemeenten hebben de mogelijkheid om zelf extra eisen te gaan stellen en kunnen aan allerlei hendels trekken met alle gevolgen van dien.

Wat is?

Omgevingswet 'Hoofdwet' die het kader biedt voor regels over de fysieke leefomgeving Fysieke leefomgeving Alles wat te maken heeft met onder meer bouwen, verrichten van activiteiten, milieu en natuur.

Omgevingsvisie Strategisch document waarin gemeente, provincie of rijk op hoofdlijnen aangeeft wat men belangrijk vindt voor de fysieke leefomgeving. Het geeft richting aan de keuzes bij bijvoorbeeld het maken van een omgevingsplan.

Omgevingsplan 'Huidige bestemmingsplan plus meer lokale regels' waarin de concrete regels staan over wat je waar mag doen en onder welke voorwaarden (bouwen, gebruiken, maar ook milieueisen bijvoorbeeld over geluid)

Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) Algemene regels van het rijk die gaan over milieubelastende activiteiten, oftewel je werkzaamheden. Let op: ook het omgevingsplan bevat milieueisen.

Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) Algemene regels van het rijk die de eisen bevatten voor bouwen, slopen en gebruik.

Omgevingsvergunning Specifieke toestemming die je nodig hebt voor de 'zwaardere' gevallen; vaak nodig om te bouwen en soms om bepaalde milieubelastende activiteiten te doen. Via het DSO wordt dit duidelijk.

Melding Mededeling aan bijvoorbeeld gemeente dat je een activiteit wil gaan doen; dit is voor de 'lichtere' gevallen. Via het DSO wordt dit duidelijk.

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) Digitaal systeem waar je kunt zien:

- wat je op een bepaalde locatie mag doen en onder welke voorwaarden, en wat in de omgeving daarvan is toegestaan. Wat in de omgeving is toegestaan, kan uw mogelijkheden inperken.
- wat de algemene milieu- en gebruiks/brandveiligheidseisen zijn.
- wanneer en hoe je een melding doet, of een omgevingsvergunning aanvraagt.

zijn. En er komt ook een digitaal hulpmiddel, het DSO. In de toekomst zou een ondernemer daarmee met bij wijze van spreken één klik van de muisknop alle regels kunnen zien die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en gelden voor zijn bedrijf.”

Meijer: “Maar dat is wel verre toekomstmuziek. Daarom zetten we in de lobby (zie kader Samen wissels omzetten) heel stevig in om de Omgevingswet pas in te voeren als het DSO goed werkt. Of liever zes maanden nadat het DSO goed werkt. De Omgevingswet is zo ingewikkeld en omvat zoveel regels dat ondernemers niet zonder een handig digitaal hulpmiddel kunnen. Al is het alleen maar om de meest basale zaken te weten over wat de voor jouw bedrijf geldende milieu- en brandveiligheidseisen zijn. Of hoe het geregeld is in de naaste omgeving van jouw perceel. Of hoe je iets kunt melden of een vergunning kunt aanvragen. Het is maar zeer de vraag of het DSO voldoende mkb-gebruiksvriendelijk zal zijn en tijdig gereed is. De minister heeft dat wel toegezegd aan de Tweede Kamer.”

Wat is nu de status?

Meijer: “Er is begonnen met het inrichten van het DSO op het niveau van het aanvragen van ver-

gunningen voor dakkapelletjes en bomenkap. Zaken die veel minder complex zijn dan waar een ondernemer mee te maken heeft. Maar het lukt nu al niet om die ‘simpele’ dakkapelletjes en bomenkap soepel uit het DSO te krijgen, laat staan als de materie veel ingewikkelder wordt. We willen, samen met andere branches, meer bij het DSO betrokken worden om te verzekeren dat het straks voor bedrijven levert wat nodig is.”

Tot slot: wat kunnen ondernemers allemaal al concreet doen, vooruitlopend op de Omgevingswet?

Plambeek: “Er zijn verschillende zaken die een ondernemer wel of juist niet nu al kan doen (zie kader Laat u niet verrassen). Een voorbeeld is de bedrijfsriolering. In het nieuwe Besluit activiteiten leefomgeving is de eis opgenomen dat deze vloeistof dicht moet zijn. Een eis die nu niet staat vermeld in het huidige Activiteitenbesluit. Dus als bedrijven voor invoering van de nieuwe Omgevingswet toevallig de bedrijfsvloer gaan vervangen, dan is het aan te raden om gelijk de eventueel daaronder liggende bedrijfsriolering te vervangen als deze nog niet vloeistof dicht is. Daarmee voldoen ze aan de nieuwe regelgeving.” •

Het beste wat in de lobby gedaan wordt is kijkend naar de belangen van het mkb, wissels omzetten zodat de richting waarin de trein rijdt wordt aangepast.

Laat u niet verrassen door de Omgevingswet!

Dit kunt u nu al doen (of juist niet)

- Zorg dat uw bedrijfssituatie bekend is. Doe hiervoor een volledige en actuele melding. Dit kan kosten met zich brengen voor evt. noodzakelijke onderzoeken.
- Zorg voor een goede en mogelijk betere lokale en regionale lobby. Als ondernemers samen optrekken, luistert de gemeente beter. Vroeg bij de gemeentelijke/provinciale ‘beleidsvorming’ betrokken zijn, is lobbymatig het meest effectief.
- Bouw een goede relatie op of koester die met de gemeente (of indien relevant: provincie en/of waterschap). Gemeenten krijgen straks meer bevoegdheden.
- Vraag een ‘bouw’ vergunning aan vóór invoering Omgevingswet omdat nu bijvoorbeeld een uitbreiding op de huidige locatie past binnen het bestemmingsplan en gevreesd wordt dat de gemeente dit in het nieuwe omgevingsplan onmogelijk maakt.
- Vraag een ‘milieu’ vergunning (voor uitbreiding of wijziging) aan vóór invoering Omgevingswet, omdat er nu nog geen milieuleges betaald hoeven te worden. Let op: bijna alle Metaalunieleden hebben geen milieuvergunningplicht (meer), een heel klein deel echter wel.
- Vraag juist géén nieuwe vergunning aan voor invoering Omgevingswet als verwacht wordt dat de gemeente de eisen versoepeld.

Dit doet Metaalunie

Als u vragen hebt over de consequenties van de nieuwe Omgevingswet voor uw bedrijf of anticiperen vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet handig is, kunt u contact opnemen met de afdeling Ledenservice van Metaalunie. Kijk ook op www.metaalunie.nl > thema's > Omgevingswet of in Kennisbank > Milieu & Energie kennisbank > Milieurechten. De komende tijd zult u via verschillende Metaaluniekanalen nader geïnformeerd worden over de gevolgen van de Omgevingswet voor een mkb-metaalbedrijf.